

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **E. M.**, zast. JUDr. Janou Kuřátkovou, advokátkou, se sídlem Brno, Hilleho 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 11. 2006, č. j. OAM-261/VL-10-ZA05-2005, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 6. 2007, č. j. 56 Az 373/2006 – 51,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 6. 2007, č. j. 56 Az 373/2006 – 51, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Zástupkyni žalobkyně JUDr. Janě Kuřátkové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 2856 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 29. 11. 2006, č. j. OAM-261/VL-10-ZA05-2005, rozhodl žalovaný tak, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) se neuděluje, s odůvodněním, že na základě informací, které měl žalovaný k dispozici (Zprávy Ministerstva zahraničí ČR, č. j. 105/676/2005-LP, a č. j. 115019/2005 ze dne 10. 5. 2005, Informace ZÚ Kinshasa 252/2003 ze dne 30. 1. 2004, výroční zprávy Human Rights Watch z ledna 2006, aktuální zprávy České tiskové kanceláře) a výpovědí žalobkyně nebylo prokázáno, že by žalobkyně z vlasti odešla pro obavu z pronásledování své osoby v souvislosti s uplatňováním politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, když žalobkyně ve svých výpovědích uvedla, že nebyla členkou žádné politické strany či jiné politické organizace, v tomto smyslu nevyvíjela ani žádné aktivity a naopak uvedla, že se o politiku vůbec nezajímala. Žalovanému se jeví jako nereálné tvrzení

žalobkyně, že její manžel zemřel z důvodu svých politických aktivit, stejně tak jako její další tvrzení, že jeho politické aktivity ohrožovaly také žalobkyni. Žalovaný považuje obavy žalobkyně za značně nadhodnocené, bez reálného základu v politických realitách její vlasti. S poukazem na informace o zemi původu neshledal žalovaný důvodnými ani obavy žalobkyně pramenící z její etnické příslušnosti, když mimo jiné konstatoval, že konflikt mezi etniky Lendu a Hema je úzce lokalizován a žalobkyně má možnost odejít na jiná bezpečná místa, ať už přímo ve městě B., či jinam v zemi původu. Žalovaný shledal, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, ani důvody pro udělení azylu podle § 13 téhož zákona (za účelem sloučení rodiny). Po posouzení případu neshledal žalovaný důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný dále dospěl k závěru, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a, § 14b zákona o azylu a doplňkovou ochranu proto žalobkyni neudělil.

V žalobě a jejím doplnění žalobkyně napadla citované rozhodnutí žalovaného v rozsahu výroku o neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu a o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, jelikož podle jejího názoru žalovaný nezjistil všechny rozhodné okolnosti a nevypořádal se se všemi provedenými důkazy, čímž porušil § 50 odst. 2 a 3 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Žalobkyně má za to, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu, resp. minimálně pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona, neboť je přesvědčena, že jí uváděné skutečnosti svědčí o pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Dále žalobkyně uvedla, že žalovaný při zjišťování skutkového stavu nepostupoval objektivně, použil jednostranné zprávy MZV ČR, vycházel ze zastaralých a nepřesných zpráv o zemi původu a nepoužil zprávu Human Rights Watch, ačkoliv na ni v odůvodnění odkázal. Poukázala na řadu zpráv, z nichž vyplývá značně nestabilní a nebezpečná situace v zemi původu žalobkyně (zabití devíti příslušníků mírových sil OSN, rozsah přetrvávajícího konfliktu mezi etniky Hema a Lenda, přesídlování civilního obyvatelstva v důsledku bojů mezi ozbrojenými milicemi). Žalobkyni podle jejího názoru hrozí pronásledování ze strany milic opozičních politických stran z důvodu její příslušnosti k etniku Hema, proti kterému nejsou v současné době vláda ani mezinárodní mírové složky schopny poskytnout ji ochranu. Žalobkyně má za to, že splňuje předpoklady pro udělení doplňkové ochrany a domnívá se, že vzhledem k nebezpečí, které jí hrozí v zemi původu splňuje též předpoklady pro udělení azylu. Možnost vnitřního útěku je omezena jednak nelegálními kontrolními body, přes které se prchající lidé nedostanou bez újmy, a dále podmínkami v uprchlických táborech. Žalobkyně navrhla, aby Krajský soud v Brně napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k novému řízení.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě konstatoval, že postupoval v souladu s platnými právními předpisy a při svém rozhodování vycházel ze všech skutečností tvrzených žalobkyní a informací týkajících se politické a ekonomické situace a dodržování stavu lidských práv v zemi původu žalobkyně. Odkázal na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi žalobkyně a na své rozhodnutí. Podle žalovaného nelze žalobkyní uváděné skutečnosti označit za pronásledování z důvodů azylově relevantních. Poukázal na nekonkrétnost a nepřesnost výpovědí žalobkyně v průběhu správního řízení. Konstatoval, že z tvrzení žalobkyně, že nikdy nebyla přítomna střetů výše uvedených etnik, protože se vždy nacházela v místě kde byl klid, dovodil, že žalobkyně mohla řešit své obavy o bezpečnost přemístěním v rámci země původu. Na závěr žalovaný uvedl, že dostatečně objasnil okolnosti daného případu a námitky uplatněné v žalobě a jejím doplnění shledává nedůvodnými a navrhl proto, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 28. 6. 2007, č. j. 56 Az 373/2006 – 51, žalobu zamítl. K námitce žalobkyně na porušení § 50 odst. 2 a 3 a § 68 odst. 3 správního řádu žalovaným krajský soud uvedl, že tato pochybení v postupu žalovaného neshledal, neboť žalovaný své rozhodnutí dostatečně srozumitelně a přesvědčivě odůvodnil, zabýval se všemi rozhodnými skutečnostmi, z odůvodnění je patrné, jakými právními úvahami se při rozhodování řídil. Žalobkyni byl poskytnut dostatečný prostor, aby uvedla vše, co považuje za důležité pro rozhodování o žádosti o udělení mezinárodní ochrany, otázky, na které odpovídala v rámci pohovoru jí byly kladeny takovým způsobem, aby byly objasněny všechny relevantní skutečnosti. Žalovaný si od žalobkyně opatřil dostatek informací o její situaci v zemi původu a shromáždil podklady vypovídající o situaci v zemi původu v takovém rozsahu, aby mohl věc náležitě posoudit a rozhodnout. Krajský soud dále poukázal na znění ustanovení § 2 odst. 7 a § 12 písm. a) a b) zákona o azylu a konstatoval, že po přezkoumání rozhodnutí žalovaného dospěl k závěru, že žalovaný nepochybil, když žalobkyni azyl podle § 12 zákona o azylu neudělil, neboť skutkové okolnosti tvrzené žalobkyní nebylo možno podřadit pod důvody uvedené v tomto ustanovení. Podle krajského soudu se žalovaný tvrzeními žalobkyně podrobně zabýval a jeho závěry uvedené v odůvodnění rozhodnutí jsou logické. V řízení nebylo zjištěno, že by žalobkyně byla pronásledována z důvodu uplatňování politických práv a svobod, i když jako důvod svých obav zmínila politické aktivity svého manžela. Sama v této oblasti nebyla aktivní, politicky činný byl pouze její manžel, ona se o politickou činnost nijak nezajímala a nebyla schopna uvést žádné konkrétní informace, kdo a proč z těchto důvodů usiloval o jeho život, kdo ho zabil a jaký by to mělo mít vliv na její osobu. Konflikty mezi etniky Hema a Lendu žalobkyně pouze zaznamenala, sama však nikdy nebyla vystavena jejich důsledkům, vždy byla schopna se jim vyhnout tím, že odešla do jiné části města, přičemž po smrti manžela odešla do jiného města, kde se cítila bezpečně. Stejně jako žalovaný i krajský soud poukázal na informaci MZV ČR sp. zn. 132884/2004, ze dne 13. 9. 2004, ze které vyplývá, že ke konfliktům mezi etniky, kterých je v Kongu mnoho, dochází, nevráživost stále přetrvává, celkově však mezi etniky panuje značná tolerance a konflikt mezi etniky Hema a Lendu má spíše lokální charakter podobný válce gangů, kdy jejich vůdci soupeří o kontrolu nad městem B., přičemž osoba, která se chce těmto konfliktům vyhnout může přejít do jiné části Demokratické republiky Kongo nebo přejít hranici do Ugandy či Rwandy, přičemž příslušníci etnika Hema nemají problém se takto přemístit. Tyto informace podle názoru krajského soudu odpovídají tvrzením žalobkyně a vedou k závěru, že žalobkyně svou situaci mohla dostatečným způsobem vyřešit ve své vlasti odchodem do jiné části země. Krajský soud dále zdůraznil, že tvrzení žalobkyně ve správním řízení byla značně obecná, žalobkyně měla obavy spíše z celkové situace, a i když došlo k zabití jejího manžela, nebyla schopna svou osobní situaci blíže specifikovat a nelze tedy konstatovat, že by byla ve své vlasti v horším postavení než ostatní lidé. Krajský soud odmítl provést důkazy navržené žalobkyní, neboť podle jeho názoru žalovaný ve věci provedl dostatečné dokazování zcela odpovídající potřebám řízení. K žalobkyní tvrzenému pochybení žalovaného spočívajícím v nesprávném posouzení splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu krajský soud uvedl, že nemohl vyhovět ani této žalobní námitce, jelikož nebylo zjištěno, že by žalobkyně byla ohrožena skutečným nebezpečím vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Žalobkyně ve své vlasti neměla žádné problémy se státními orgány, pokud se obávala o svoji bezpečnost z důvodu politické aktivity svého muže a příslušnosti k etniku Hema, bylo zjištěno, že se žalobkyně byla schopna sama ochránit tím, že odešla v případě hrozícího nebezpečí do jiné části města nebo do jiné oblasti Demokratické republiky Kongo. Z informací o zemi původu vyplývá (Informace ČTK a informace MZV ČR ze dne 10. 5. 2005, sp. zn. 115019/2005), že Demokratická republika Kongo se nenachází ve válečném stavu ani zde neprobíhá takový ozbrojený konflikt, který by mohl být pokládán za důvod pro udělení doplňkové ochrany a nebylo ani zjištěno, že by žalobkyně mohla mít problém jako navrátilce z ciziny.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, ve které napadla rozsudek Krajského soudu v Brně z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) Uvedla, že krajský soud v předcházejícím řízení nesprávně posoudil otázku pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu a důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. a) a b) a doplňkové ochrany ve smyslu § 14 téhož zákona. Žalovaný ve svém rozhodnutí při hodnocení možnosti vnitřního útěku vycházel z informace MZV ČR ze dne 13. 9. 2004, sp. zn. 132884/2004-LP pořízené v jiném případě a konstatoval dále, že možnost vnitřního útěku potvrzuje také informace MZV ČR ze dne 16. 2. 2005, sp. zn. 105676/2005-LP. Stěžovatelka namítá, že žalovaný při hodnocení výše uvedených zpráv nepřihlížel k možnosti přesídlení u osamělé ženy jakou je stěžovatelka, což namítala již v žalobě, avšak krajský soud pouze opětovně shrnul závěr žalovaného týkající se možnosti vnitřního útěku a stěžovatelkou navržené důkazy bez jejich provedení odmítl s odůvodněním, že žalovaný provedl dokazování odpovídající potřebám řízení. Rovněž v otázce hodnocení splnění podmínek pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu krajský soud obdobně jako žalovaný dovodil, že konflikt mezi etniky má lokální charakter a kdo se chce konfliktu vyhnout, může přejet do jiné části Demokratické republiky Kongo nebo přejít hranici do Ugandy či Rwandy. Stěžovatelka se naproti tomu domnívá, že argumentace v otázce vnitřního útěku, jež se opírá o možnost přesunout se bez problému do zahraničí, navíc bez dokladů, mylně interpretuje jak azyl, tak doplňkovou ochranu. Alternativa vnitřního útěku se podle názoru stěžovatelky vždy vztahuje pouze k zemi původu. Stěžovatelka poukázala na Doporučení UNHCR (Vysoký úřad komisaře OSN pro uprchlíky) v oblasti mezinárodní ochrany ze dne 23. 7. 2003: „Alternativa vnitřního útěku nebo přesídlení“ vydané v kontextu článku 1 A(2) Úmluvy z roku 1951 o postavení uprchlíků a jejího protokolu z roku 1967, které doporučuje provést analýzu relevance a analýzu rozumnosti. Podle stěžovatelky by se mělo při analýze možnosti vnitřního útěku zkoumat, zda by nebyl žadatel po přesunutí vystaven jiné újmě nebo jinému pronásledování a zda by pro svůj život v jiné oblasti nemusel překonávat nepřiměřené obtíže. Žalovaný takové zkoumání vůbec neprovedl a ze zpráv, jež využil pro rozhodnutí ve věci se nesnažil zjistit informace potvrzující nebo vyvracející možnost újmy nebo pronásledování a podmínky života v jiné části země. Stěžovatelka dále uvedla, že její kasační stížnost přesahuje její zájmy ve dvou bodech, které spatřuje v následujících skutečnostech: 1) Praxe žalovaného používat v některých případech pouze zprávy MZV ČR, které se navíc nevážou k právě posuzovanému případu ale k jiným případům. Podle stěžovatelky je tato praxe nezákonná. 2) Interpretace pojmu možnost vnitřního útěku či úkrytu, kdy žalovaný poukázal nejen na možnost vnitřně utéct v rámci země původu, ale též na možnost utéct do jiných zemí je rovněž nesprávná. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 6. 2007, č. j. 56 Az 373/2006, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť má za to, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Poukázal na podání a výpovědi stěžovatelky učiněné v průběhu správního řízení a na své rozhodnutí. Podle názoru žalovaného nebyly kasační stížností zpochybněny závěry soudu o zamítnutí žaloby a proto navrhuje její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky; pokud by tomu

tak nebylo, musela by být ve smyslu § 104a s. ř. s. odmítnuta jako nepřijatelná. Stěžovatelka uváděla, že kasační stížnost je přijatelná m. j. proto, že interpretace pojmu „vnitřní ochrany“ žalovaným, (který usuzoval, že je možno si jej vykládat i jako případný útek či úkryt ve státě sousedícím se zemí původu stěžovatelky) je nesprávná. Nejvyšší správní soud přijatelnosti kasační stížnosti přitakal, i když z poněkud jiného důvodu než stěžovatelka namítá. O přijatelnou kasační stížnost se totiž může typicky, i když nikoliv výlučně, jednat především tehdy, kdy kasační stížnost se dotýká právních otázek, které doposud nebyly vůbec, či nebyly řešeny plně judikaturou Nejvyššího správního soudu. O takový případ jde v projednávané věci, neboť otázka tzv. „vnitřní ochrany“ nebyla dosud v úplnosti zmíněnou judikaturou vyřešena. Proto shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost přijatelnou. K tomu přistupuje též další důvod přijatelnosti, jímž je zásadní pochybení správního orgánu při výběru a hodnocení důkazů, které krajský soud pominul, ačkoli měl již z tohoto důvodu napadené rozhodnutí zrušit (jak bude uvedeno dále).

Z textu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podala z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení by muselo spočívat v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka dne 6. 2. 2005 ve vlastnoručně psaném prohlášení sdělila, že o udělení azylu v České republice žádá z etnického důvodu a protože její manžel byl v zemi původu členem politické strany UPC (Union Patriotes Congolaises). V žádosti o udělení azylu z téhož dne stěžovatelka uvedla, že ona i její manžel patří k etnické skupině Hema měli v zemi původu velké problémy s lidmi z etnické skupiny Lindo (správně „Lendu“), kteří je slovně vyháněli ze země. Manžel stěžovatelky, který byl členem strany UPC, byl dne 30. 6. 2004 zavražděn. Stěžovatelka utekla do města G., kde se ukrývala v táborech pro uprchlíky. Poté se vrátila zpět do města B., kde však zjistila, že se situace dosud neuklidnila. Několik dnů žila na faře a potom ze země odjela.

Nejvyšší správní soud především uvádí, že nesouhlasí se závěry učiněnými v napadeném rozhodnutí žalovaného a v rozsudku krajského soudu, neboť obě tato rozhodnutí hodnotí

výpovědi stěžovatelky jako obecné a neurčité a stojí na tom, že stěžovatelka mohla svou situaci vyřešit ve své vlasti odchodem do jiné části země původu (vnitřní ochrana).

Podle názoru Nejvyššího správního soudu je nespornou povinností žalovaného získat maximum možných informací, které se vztahují ke konkrétní situaci žadatele o udělení azylu, a na základě shromážděných podkladů rozhodnout, zda účastníku řízení bude azyl udělen či nikoliv. Při posuzování individuálních případů je přitom třeba vycházet z toho, jaká je v zemi původu úroveň ochrany lidských práv a způsob výkonu státní moci a zda má reálně možnost takové vnitřní ochrany využít.

Právě situace v zemi původu je určující pro posouzení, zda důkazní břemeno leží na straně žadatele o udělení azylu a tento musí přiměřeně prokázat svá tvrzení, nebo zda důkazní břemeno nese správní orgán, který pak musí uspokojivě vyvrátit veškerá tvrzení žadatele o azyl. Tyto závěry plynou z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, podle které *v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi. Za této situace je nutné při hodnocení důkazů vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Taková výhrada pochybností se uplatní ve prospěch žadatele například tam, kde z dalších důkazů plyne, že stav dodržování lidských práv v zemi původu je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, www.nssoud.cz).

Správní orgán je proto povinen zohlednit charakter země původu žadatele o azyl, způsob výkonu státní moci v ní, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mají vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Je-li např. o zemi původu žadatele známo, že stav dodržování lidských práv je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizení osob, častému používání mučení, národnostnímu útisku, atd., pak tyto skutečnosti musí správní orgán zohlednit v situaci důkazní nouze, a to ve prospěch žadatele o azyl.

Ze své konstantní judikatury Nejvyšší správní soud dále zdůrazňuje, že *není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpověď. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, www.nssoud.cz).

V posuzované věci Nejvyšší správní soud ze Zprávy ČTK mapující historický vývoj Demokratické republiky Kongo od roku 2001 zjistil, že v lednu 2001 došlo k masakru mezi dvěma zneprátenými etnickými skupinami Lendu a Hema na severovýchodě země (ve městě B. v provincii I.) při kterém zahynulo nejméně 200 lidí. V lednu 2003 došlo k dalším bojům na severovýchodě Demokratické republiky Kongo, které vyhnaly z domovů 110 000 lidí. V květnu 2003 došlo k bojům mezi kmeny Hema a Lendu o město B., které si vyžádaly přes 100 obětí. V červnu téhož roku přišlo při srážkách mezi kmeny Hema a Lendu o život na 500 civilistů. Rovněž zprávy Tovekreport popisují situaci v Demokratické republice Kongo jako velice nestabilní a nebezpečnou (došlo k přepadení a smrti příslušníků mezinárodních mírových sborů) a zmiňují boje mezi kmeny Hema a Lendu, které probíhají na území o rozloze velikosti dvou Belgie. Ze zprávy ZÚ Kinshasa sp. zn. 252/2003, zaslané dne 30. 1. 2004 vyplývá, že v Demokratické republice Kongo existuje svoboda vyjadřování a není omezoována činnost politických stran a uskupení, ani nevládních organizací, přičemž hlavním bezpečnostním a

humanitárním problémem zůstávají malé ozbrojené skupiny, které terorizují některé venkovské oblasti (např. okolí města B.). Konžská vláda nekontroluje v plné míře celé území země a v odlehlejších oblastech dochází k různým formám zvláště místních úředníků. Podle informace MZV ČR č. j. 105 676/2005-LP, ze dne 16. 2. 2005, došlo ve městě B. ke konfliktu mezi dvěma ozbrojenými skupinami banditů, kdy každá z těchto skupin měla oporu v různých etnických skupinách, zejména mezi Lendu na jedné straně a Hema na druhé straně. Konflikt měl za následek zesílenou intervenci jednotek OSN; jednalo se o konflikt silně lokalizovaný a osoby, které se mu chtěly vyhnout mohly odejít a odešly do sousedních okresů. Podle informace MZV ČR ze dne 13. 9. 2004, č. j. 132884/2004-LP, se město B. během roku 2003 snažili ovládnout jak vůdcové etnika Lendu, tak vůdcové etnika Hema. Konflikt mezi nimi měl charakter spíše kriminální než politický. Příslušníci etnika Hema nemají problém se přemístit do Ugandy nebo Rwandy, kde se vždy mohou „chytout“ vzhledem k etnické přízračnosti.

Nejvyšší správní soud má vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem za to, že nelze pochybovat o tom, že celkový stav dodržování lidských práv v zemi původu stěžovatelky je špatný, státní moc není způsobilá zajistit dodržování lidských práv a právních předpisů na celém území a Demokratická republika Kongo jako celek nemůže být považována za bezpečnou zemi původu ve smyslu ust. § 2 odst. 1 zákona o azylu. Na této skutečnosti nic nemění obsah některých zpráv o zemi původu, když například skutečnost, že konflikt mezi etniky Hema a Lendu má pouze lokální charakter podobný válce gangů vyvrací jiné zprávy, podle kterých tento konflikt probíhá na území o rozloze dvou Belgií, jeho obětmi jsou stovky lidí a jsou kvůli němu v zemi rozmístěny mírové sbory OSN.

Nejvyšší správní soud na tomto místě konstatuje, že žalovaný v tomto směru nehodnotil důkazy komplexně, když tvrzení stěžovatelky vyvracel pomocí zpráv, které si k posouzení vybral, a které podporovaly jeho závěr o neexistenci podmínek pro neudělení azylu stěžovatelce, a k jiným zprávám popisujícím situaci v zemi původu stěžovatelky opačně či rozdílně, již nepřihlížel. Právní hodnocení věci, jež žalovaný zaujal ve svém rozhodnutí, je tak opřeno o skutkový stav, který nemá oporu v souhrnu podkladů, které žalovaný opatřil. Tímto Nejvyšší správní soud vůbec nemíní zpochybňovat princip volného hodnocení důkazů, jímž byl postup správního orgánu podle § 34 odst. 5 správního řádu ovládnut. Nejvyšší správní soud žalovanému toliko připomíná, že důsledkem zásady volného hodnocení důkazů nemůže být absentující zdůvodnění toho, proč k určitým relevantním okolnostem správní orgán přihlédl, a k jiným nikoli, resp. toho, co jej vedlo k tomu, že jistým skutečnostem přikládá určitý význam a jiným nikoliv. Ostatně již Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 25. 2. 1997, č. j. 6 A 139/94 - 17, uvedl, že „pokud se (správní orgán) bez jakéhokoli zdůvodnění přikloní ke skupině důkazů, které podporují jedno skutkové zjištění, ... a pomine důkazy, z nichž vyvěrá opak, vybočuje tím ze zákonných mezí, které mu zákon pro hodnocení důkazů vytyčil.“

Je přitom nesporné, že pokud by stěžovatelka ani nenamítala skutečnosti svědčící o tom, že došlo, nebo že by potenciálně mohlo dojít, k zásahu do jejích lidských práv ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, pak není třeba se situací v jeho zemi původu do detailu zabývat, resp. informace o zemi původu žadatele o azyl by byly relevantní především s ohledem na možné udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 zákona o azylu) nebo při hodnocení překážek vycestování (§ 91 zákona o azylu – nyní „doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu). V případě, že žadatel o azyl však uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativní výčet důvodů pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, pak je třeba žadatelem uváděné skutečnosti konfrontovat se zjištěními týkajícími se politického prostředí v zemi původu žadatele.

Nutno v této souvislosti znovu zopakovat a zdůraznit, že zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů

prokazující věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností, vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Elementární roli při zjišťování skutkového stavu věci hrají zprávy o stavu dodržování lidských práv v zemi původu žadatele. Je-li zřejmé, že se jedná o bezpečnou zemi původu, v níž je z hlediska standardů předpokládaných zákonem o azylu zabezpečena řádná a fungující ochrana občanů před nežádoucími ingerencemi státu do jejich základních práv a svobod, pak lze důvodně předpokládat, že v takové zemi sice může docházet k jednotlivým excesům, nicméně lze se prostřednictvím správních, soudních či jiných orgánů domáhat nápravy proti nezákonnému zásahu. Takový závěr však nelze učinit v případě, že se jedná o zemi, ve které se státní orgány opakovaně dopouští závažných porušení lidských práv. To samé pak ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu platí v případě, kdy se závažných porušení lidských práv dopouští soukromé osoby a státní orgány jim v tomto nejsou schopny zabránit. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl (obdobně např. rozsudek NSS ze dne ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89).

Tomu, že Demokratickou republiku Kongo nelze v žádném případě považovat za bezpečnou zemi původu nasvědčují i skutečnosti, které stěžovatelka uvedla v doplnění své žaloby. Stěžovatelka zmínila zprávu Human Rights Watch o Demokratické republice Kongo za rok 2006, která mimo jiné uvádí, že vládní vojáci se snažili koncem roku 2004 a 2005 získat kontrolu nad I. a částmi severního a jižního K., M. a K., přičemž se stejně jako kombatanti, proti nimž bojovali, dopouštěli hrubých porušení mezinárodního humanitárního práva a lidských práv. V I. více než 15000 členů ozbrojených skupin souhlasilo, že položí zbraně, ale jiné skupiny, které se odmítly odzbrojit, zvýšily útoky na mírové jednotky OSN (MONUC) a na vládní vojska. V únoru 2005 bylo zabito devět mírotvorců v případě severně od B.. Kombatanti, kteří odmítali odzbrojení začali kontrolovat města B. a K. a v průběhu srpna a září 2005 přinutili tisíce civilistů aby utekli z domova. Dále stěžovatelka poukázala na zprávu Human Rights Watch ze dne 8. 11. 2006, ve které se mimo jiné uvádí, že v roce 1999 byl spor o půdu mezi etniky Hema a Lendu obnoven okupující ugandskou armádou a místními rebelskými skupinami, které si chtěly rozšířit mocenskou základnu. Zástupcem etnika Hema je Union of Congolese Patriots (UPC - Unie konžských vlastenců), zástupcem etnika Lendu je Front for National Integration (FNI - Front pro národní integraci). V srpnu 2002 milice strany UPC spolu s ugandskou armádou zahájily ofenzívu na město B., přičemž kombatanti UPC cíleně zabíjeli civilisty z etnika Lendu a jejich spojenců. Milice Lendu během bojů zabíjely civilisty z etnika Hema. Obě strany loupily a pálily domy, mnoho civilistů se muselo přesídlit. Bylo objeveno několik masových hrobů v různých částech města, včetně jednoho, v němž bylo pochováno 26 těl, z nichž mnoho patřilo ženám a dětem, kteří byli zastřeleni zezadu. Stěžovatelka poukázala na řadu dalších dokumentů, z nichž vyplývá značně nebezpečná a nestabilní politická, sociální, ekonomická a především bezpečnostní situace v zemi původu, která pramení zejména z neschopnosti vlády zajistit na celém území země řád, mír a pořádek, v důsledku čehož dochází k bojům mezi jednotlivými ozbrojenými skupinami (milicemi), jež hájí často protichůdné zájmy řady nejrůznějších etnik a zájmových skupin.

Ze spisu tudíž vyplývá, že stěžovatelce nelze upřít, že mohla mít odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 7 zákona o azylu v době po zabití jejího manžela členy nepřátelského etnika (Lendu), a že domovský stát jí nebyl schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním, a to v době podání žádosti o azyl, bezprostředně

následující po odchodu ze země původu. K otázce zkoumání důvodů pro udělení azylu správním orgánem Nejvyšší správní soud poukazuje na svou dřívější judikaturu, když ve svém rozhodnutí ze dne 9. 4. 2004, č. j. 7 Azs 64/2003 – 39, konstatoval, že důvody pro udělení azylu je třeba ve smyslu § 12 zákona o azylu, zkoumat ve vztahu k okolnostem, za nichž žadatel o azyl zemi původu opustil. Je proto právně irelevantní, jaké jsou poměry v zemi původu v době, kdy probíhá správní řízení nebo jaké poměry tu budou v době, kdy by se žadatel o azyl do země vrátil.

K otázce pronásledování se Nejvyšší správní soud vyjádřil také ve svém rozhodnutí ze dne 29. 10. 2003, č. j. 4 Azs 4/2003 - 68, kde konstatoval, že pojem „odůvodněný strach z pronásledování“ (§ 12 písm. b) zákona o azylu) je neurčitý právní pojem, jehož definici neobsahuje žádný právní předpis. Soud v tomto případě přezkoumává, zda ve vztahu k danému pojmu byla uplatněna zásada materiální pravdy ukládající správnímu orgánu povinnost zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a zda na základě takto zjištěného stavu věci správní orgán dle logických pravidel kvalifikovaně rozhodl. Podle názoru Nejvyššího správního soudu správní orgán v posuzované věci takovýmto způsobem nepostupoval. Rozhodnutí žalovaného nevychází z dostatečně zjištěného skutkového stavu a postrádá logickou vazbu na shromážděné podklady pro rozhodnutí. Za této situace je třeba přisvědčit námitce stěžovatelky na nedostatečné posouzení situace v zemi původu žalovaným, když pominul mimo jiné skutečnost, že by stěžovatelce s velkou pravděpodobností hrozilo pronásledování, neboť její manžel předtím, než byl zavražděn příslušníky znepráteleného etnika, zastával vysokou funkci ve straně hájící zájmy svého etnika. Je tedy vysoce pravděpodobné, že by rovněž stěžovatelka byla znepráteleným etnikem pro svou etnickou příslušnost pronásledována, přičemž s ohledem na dřívější postavení jejího manžela by toto pronásledování mohlo být intenzivní.

S otázkou „odůvodněného strachu z pronásledování bezprostředně souvisí též možnost využití tzv. vnitřní ochrany“, tj. možnost stěžovatelky přesídlit do jiné části země původu tak, aby se pronásledování vyhnula. Institut vnitřní ochrany je zakotven v § 16 odst. 1 písm. j) zákona o azylu, podle kterého se žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel může nalézt účinnou ochranu v jiné části státu, jehož státní občanství má, nebo jestli osobou bez státního občanství, v jiné části státu svého posledního trvalého bydliště, pokud se obava z pronásledování zřejmě vztahuje pouze na část státu s přihlédnutím k osobní situaci žadatele o mezinárodní ochranu. Závěr správního orgánu o tom, že v případě žadatele o azyl jsou splněny podmínky vnitřní ochrany pak má za následek zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné a je tedy zřejmé, že splněním podmínek vnitřní ochrany je třeba se v každém jednotlivém případě zabývat zvláště pečlivě a detailně. Z výše uvedené definice vyplývá, že zákon o azylu neposkytuje správnímu orgánu návod k jakým kritériím má při hodnocení možnosti vnitřní ochrany přihlížet a jakým způsobem je má hodnotit.

Vodítko pro postup při hodnocení otázky zda jsou splněny podmínky vnitřní ochrany či nikoliv poskytuje Směrnice rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Kvalifikační směrnice). Článek 8 této směrnice nadepsaný „Vnitrostátní ochrana“ stanoví v odstavci 1, že členské státy mohou v rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu dospět k závěru, že určitý žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, pokud se v části země původu nevyskytují žádné případy odůvodněných obav z pronásledování ani reálné nebezpečí způsobení vážné újmy a lze rozumně očekávat, že žadatel bude v dotyčné části země pobývat.

Podle odstavce 2 mají členské státy při posuzování otázky, zda je situace v části země původu v souladu s odstavcem 1, přihlížet při rozhodování o žádosti k celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele.

Podle odstavce 3 lze odstavec 1 použít bez ohledu na existenci technických překážek návratu do země původu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že při hodnocení možnosti vnitřní ochrany je třeba se zabývat především dostupností vnitřní ochrany, kdy vnitřní ochrana nesmí být at' už fakticky (lze stěží požadovat po starém člověku, který celý život žil v jedné vesnici, aby se v zemi původu s nestabilní situací zmítané ozbrojenými konflikty přesunul do naprosto cizího prostředí vzdáleném stovky kilometrů), či právně pouze teoretická. Cestu za vnitřní ochranou nesmí vylučovat poměry panující v zemi původu (osoba hledající vnitřní ochranu nesmí být vystavena nepřiměřenému riziku). Dále je potřeba hodnotit účinnost vnitřní ochrany, tedy zda se žadatelé o udělení mezinárodní ochrany podaří původcům pronásledování definitivně uniknout takovým způsobem, aby bylo vyloučeno riziko opětovného pronásledování a postavení žadatele i po jeho přesunu musí splňovat určité minimální standardy z pohledu základních lidských práv, která musí být pro stěžovatele zajištěna a rovněž nesmí dojít k extrémnímu zhoršení jeho sociálního a ekonomického postavení, přičemž určité nepohodlí je akceptovatelné. Je tedy třeba zvážit bezpečnost žadatele, respektování základních lidských práv v místě vnitřní ochrany, jeho osobní situaci, rodinné vazby a také ekonomické poměry. Lze shrnout, že při posuzování možnosti vnitřní ochrany je nezbytné zhodnotit celou řadu kritérií, především realnost, přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení.

Otázka hodnocení podmínek vnitřní ochrany již byla řešena také judikatorně, nikoliv však českými správními soudy. Evropský soud pro lidská práva ve věci Salah Sheekh v. Nizozemí mimo jiné konstatoval, že „podmínkou pro to, aby bylo možné spoléhat na vnitřní ochranu je splnění určitých záruk: osoba která má být vyhoštěna, musí být schopna do cílové oblasti odcestovat, musí jí být do této lokality umožněn přístup (tj. přijetí do cílové oblasti nesmí být např. omezeno jen na osoby, které patří ke stejnému klanu) a musí být schopna se v dané lokalitě usadit“.

Nejvyšší správní soud dále poukazuje na rozhodnutí Sněmovny lordů ve věci Januzi, Hamid a ostatní proti Ministru vnitra (Secretary of State for the Home Department) ve kterém Sněmovna lordů zamítla odvolání pana Januzi, vyhověla odvolání ostatních žalobců a vrátila jejich případ k Azylovému a imigračnímu tribunálu (Asylum and Immigration Tribunal) k dalšímu řízení.

Pan Januzi (Kosovský Albánc) byl obětí etnických čistek prováděných Srby v jeho bydlišti. Uprchl do Velké Británie a zde požádal o azyl. Jeho žádost byla odmítnuta na základě skutečnosti, že se mohl bez větších obtíží přemístit do Prištiny. Dovolával se, převážně pro zdravotní důvody způsobené jeho pronásledováním, že by bylo příliš kruté od něj očekávat, aby se přesunul do jiné části své země původu.

Pánové Hamid, Gaafar a Mohamed jsou černošští Afričané, kteří žili v Dárfúru v západním Súdánu. Hamid a Gaafar byli obětmi rabujících arabských milic, jejichž chování vláda trpěla či dokonce povzbuzovala a nijak jim v této činnosti nebránila (tj. nijak proti nim nezasáhla). Bylo zjištěno, že pokud by byl pan Mohamed navrácen do Dárfúru, tak by byl podroben stejnému pronásledování jako pánové Hamid a Gaafar. Po příjezdu do Velké Británie všichni čtyři pánové požádali o azyl. Ve všech uvedených případech byla žádost o azyl zamítnuta na základě skutečnosti, že od žadatelů bylo možné rozumně očekávat (aniž by byly

samotným přesunem vystavení nepřiměřené tvrdosti), aby se přemístili do Chartúmu. Všichni žadatelé měli obavu, že mohou být obětí nepřátelského diskriminačního zacházení, či dokonce pronásledování, i v Chartúmu a tvrdili, že přemístění do Chartúmu by bylo nepřiměřené a příliš kruté.

Sněmovna lordů mimo jiné konstatovala, že relevantní vodítko při hodnocení toho, zda a kdy je možno bez nepřiměřené tvrdosti vyžadovat využití možnosti vnitřní ochrany, lze nalézt v Doporučení UNHCR (Vysoký úřad komisaře OSN pro uprchlíky) v oblasti mezinárodní ochrany z 23. července 2003. V bodě 7 II a) tohoto Doporučení je k analýze přiměřenosti vnitřního přesídlení přistoupeno pomocí otázky: „Může žadatel o azyl, s ohledem na celkové poměry v zemi původu, vést relativně normální život, aniž by čelil nepřiměřeným obtížím? Odpověď na tuto otázku je následující: Pokud ne, není rozumné očekávat, že se tam daná osoba přestěhuje. Při rozvíjení této doktríny (tj. doktríny rozumnosti využití možnosti vnitřního přesídlení) Doporučení UNHCR zdůrazňuje v bodě 28 potřebu zhodnotit úroveň respektování lidských práv v zemi původu a stanoví, že pokud respektování základních lidských práv, a zejména nederogovatelných lidských práv, je (v cílové části země) zjevně problematické, pak vnitřní přesídlení nemůže být považováno za rozumnou (uskutečnitelnou) alternativu. To však neznamená, že zbavení (ztráta) jakéhokoli občanského, politického, sociálního či hospodářského lidského práva v cílové části země původu bude automaticky znamenat vyloučení možnosti vnitřního útěku či přesídlení. Z praktického hlediska je třeba zhodnotit, zda-li práva, která nebudou respektována nebo chráněna jsou pro žadatele natolik zásadní, že zbavení těchto práv je natolik závažné, aby nebylo možné cílovou část země původu považovat za rozumnou alternativu.

Doporučení UNHCR se následně zabývá ekonomickým přežitím (bod 29 a 30) a konstatuje, že jestliže bude situace taková, že žadatel nebude mít možnost vydělat si na živobytí, získat ubytování, nebo pokud mu nebude moci být poskytnuta lékařská péče nebo pokud je lékařská péče zcela nedostatečná, nemůže být vnitřní přesídlení považováno za rozumnou (použitelnou) alternativu. Bylo by nepřiměřené, mj. z pohledu lidských práv, po žadateli očekávat, aby se přemístil a žil v bídě (krajní nouzi) nebo žil na úrovni pod životním minimem. Na druhé straně, pouhé snížení životního standardu nebo zhoršení ekonomického postavení žadatele nemusí být dostatečné pro to, aby alternativa vnitřního přesídlení již nepřicházela v úvahu. Místní podmínky (v cílové části země) musí být takové, aby žadatel mohl vést relativně normální (běžný) život s ohledem na celkové poměry v zemi původu. Pokud by například žadatel byl bez rodinných vazeb a bez neformální sociální sítě, přemístění nebude připadat v úvahu, ledaže by žadatel nebyl ani jinak schopen vést vcelku běžný život na vyšší úrovni, než je úroveň životního minima. Jestliže bude žadateli odepřen přístup k půdě, zdrojům obživy a ochraně v cílové části země z toho důvodu, že nepatří k dominantnímu klanu, kmenu, etnické, náboženské, nebo kulturní skupině, nebude vnitřní přesídlení možné. Například v mnoha částech Afriky, Asie i jinde, obecné etnické, kmenové, náboženské nebo kulturní faktory umožňují přístup k půdě, zdrojům obživy a ochraně. V takových případech by nebylo rozumné očekávat od žadatele, který nepatří k dominantní skupině, aby se zde usídlil. Po žadateli by nemělo být požadováno přemístit se do míst jako jsou městské slumy, kde by žil ve velice těžkých a obtížných podmínkách. Sněmovna lordů konstatovala užitečnost výše uvedených pokynů, které se zaměřují na poměry obecně převažující v zemi původu žadatele.

Doporučení UNHCR bylo vydáno kvůli tomu, že evropské státy nepřístupovaly k otázce vnitřní ochrany jednotně. Cílem tohoto doporučení je poskytnout vodítko pro právní praxi úřadů a soudů při posuzování možnosti vnitřní ochrany. Články 8 odst. 1 a 8 odst. 2 Kvalifikační směrnice týkající se vnitřní ochrany povšechně odrážejí pravidla uvedená v Doporučení UNHCR.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se stěžovatelkou v tom, že v souladu s Doporučením UNHCR je třeba provést analýzu rozumnosti a analýzu relevance vnitřní ochrany a dodává, že vnitřní ochrana musí být pro jednotlivce prakticky dosažitelná, trvalá, efektivní a musí být poskytována ze strany úřadů, které mají danou oblast pevně pod kontrolou. Za vnitřní ochranu nelze považovat ochranu ze strany místního klanu nebo milice, které nejsou uznány ze strany vlády (úřadů) země původu.

Stěžovatelce lze přisvědčit v tom, že žalovaný ani krajský soud nepřihledly k tomu, že je osamělá žena (postavení žen je navíc v Demokratické republice Kongo velice problematické, neboť ženy jsou kulturně i právně diskriminovány, znásilňovány a nuceny ke sňatkům), což podle Nejvyššího správního soudu ve spojení s celkovou již výše popsanou situací v zemi původu (boje mezi ozbrojenými milicemi, neschopnost vlády zajistit dodržování lidských práv a pořádek na celém území státu, civilní obyvatelstvo nemá možnost se volně přesouvat vzhledem k nelegálním kontrolním bodům) a ve spojení se skutečností, že stěžovatelka byla manželkou předního politického představitele hájící zájmy jejího etnika, fakticky možnost vnitřní ochrany vylučuje. Především však je třeba stěžovatelce přisvědčit v tom, že možnost vnitřní ochrany nelze odůvodňovat možností žadatele o udělení mezinárodní ochrany přejít do jiného státu, neboť v takovém případě se jedná o opuštění země původu a nikoli o přesídlení a vyhledání bezpečného útočiště v rámci hranic země původu.

Tuto kasační námitku proto shledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

Naproti tomu nepřisvědčil námitce brojící proti používání zpráv ze země původu získaných v jiných případech žadatelů o udělení mezinárodní ochrany než v právě posuzovaném případě. Podle § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“) je správní orgán je povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení. Podle § 32 odst. 2 správního řádu jsou podkladem pro rozhodnutí zejména podání, návrhy a vyjádření účastníků řízení, důkazy, čestná prohlášení, jakož i skutečnosti všeobecně známé nebo známé správnímu orgánu z jeho úřední činnosti. Rozsah a způsob zjišťování podkladů pro rozhodnutí určuje správní orgán. Podle § 34 odst. 1 správního řádu je k dokazování možné použít všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci a které jsou v souladu s právními předpisy, přičemž podle odst. 2 jsou důkazy zejména výslech svědků, znalecké posudky, listiny a ohledání. Podle ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu musí rozhodnutí správního orgánu vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Správní orgán je povinen zajistit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení. Samo rozhodnutí pak musí vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Nejvyšší správní soud považuje s ohledem na výše uvedené za zjevné, že zprávy o zemi původu pořízené v jiných případech, než v případě právě posuzovaného žadatele o udělení mezinárodní ochrany jsou plně použitelným listinným důkazem ve smyslu § 34 odst. 2 správního řádu, přičemž aplikovatelnost správního řádu na řízení o udělení mezinárodní ochrany a na řízení o odnětí azylu nebo doplňkové ochrany vyplývá z § 9 zákona o azylu. Takový důkaz je obecně přijatelný a použitelný, neboť může přispět k řádnému objasnění skutkového stavu věci a není tak třeba měnit stávající praxi, kdy správní orgán z takovýchto zpráv v souladu se zásadou materiální pravdy vychází. Jak však již bylo zdůrazněno výše, nemůže správní orgán z obsahu získaných zpráv o zemi původu žadatele o azyl vybrat jen ty části, které podporují jedno skutkové zjištění a pominout důkazy svědčící o opaku.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je z větší části v rozporu s obsahem správního spisu, zejména zpráv o zemi původu stěžovatelky, a pro tuto důvodně vytkanou vadu měl krajský soud napadené

rozhodnutí zrušit [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. byl v posuzované věci prokázán, Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo, než rozsudek krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby napadené správní rozhodnutí pro shora uvedené vady zrušil, věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a žalovaného svým právním názorem zavázal k odstranění vytýkaných vad a k vydání nového, řádně odůvodněného, rozhodnutí.

Odměna zástupkyni stěžovatelky JUDr. Janě Kuřátkové, advokátce, která byla stěžovatelce ustanovena usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 27. 8. 2007, č. j. 56 Az 373/2006 – 72, byla stanovena za jeden úkon právní služby, tj. převzetí a příprava zastoupení (do tohoto úkonu právní služby zdejší soud zahrnul rovněž studium spisu ze dne 8. 11. 2006) podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“). Za výše uvedené úkony tak náleží zástupkyni stěžovatelky odměna ve výši 2100 Kč podle § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu a dále režijní paušál ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Zástupkyně stěžovatelky doložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se podle § 35 odst. 8 s. ř. s. její odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 19 % z částky 2400 Kč, tj. 456 Kč. Zástupkyni stěžovatelky bude vyplacena částka ve výši 2856 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

K podání ustanovené advokátky ze dne 13. 11. 2007, v němž advokátka vypočetla svou odměnu za zastupování na 8568 Kč, Nejvyšší správní soud uvádí, že již ve svém rozsudku ze dne 13. 12. 2006, č. j. 1 Azs 47/2006 – 84, konstatoval, že setrvává na své dosavadní judikatuře, že studium spisu není samostatným úkonem, za nějž náleží odměna, s výjimkou uvedenou v § 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu. Advokátka stěžovatelky požadovala přiznat odměnu za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, další porada s klientkou dne 11. 9. 2007, prostudování spisu na soudě dne 8. 11. 2007). V projednávaném případě pak byl studiem spisu, které advokátka, resp. její substitut, provedla u Nejvyššího správního soudu dne 8. 11. 2006, naplněn právě úkon převzetí zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu (takovým úkonem není pouhé převzetí obálky s usnesením ustanovujícím advokáta zástupcem nemajetného účastníka). Úkon podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu [obdobně i úkon podle písm. a) téhož odstavce] v sobě totiž zásadně zahrnuje určitý provázaný soubor dílčích činností advokáta při převzetí případu a přípravě zastoupení, zejména pak takové činnosti jako úvodní pohovor se zastoupeným a seznámení se s případem, čítaje v to i studium relevantních podkladů, včetně těch, které jsou obsaženy v soudním spise. Jeho základní určující charakteristikou je účel (příprava zastoupení) a to, že se děje v úvodní fázi poskytování právní služby. Studium spisu na soudě je tak v posuzovaném případě nutno považovat za součást přípravy zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu. Na úplný závěr Nejvyšší správní soud dodává, že ustanovená advokátka žádnou poradu s klientkou, ke které by došlo až už při převzetí zastoupení či později, nedoložila.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu